

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračame! Telefon št. 21-09.

Leto V.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1936.

Štev. 12.

Evropa v krčih

Položaj v Ženevi postaja z vsakim dnem jasnejši, ali čim bolj se jasni tam, tem bolj zamotan postaja položaj v Evropi. Ženeva je bila izbrana kot sedež Društva narodov in to društvo je bilo ustanovljeno za ohranjanje kolektivne varnosti in miru na svetu. Nebroj lepih načrtov je bilo predloženih v tem smislu za časa, ko je bilo Društvo narodov še v dobi nastajanja. Ali večina ni doživela uresničenja, ostali so le načrti — v arhivu Društva narodov.

Prišla je doba, ko je vojni bog zopet zapel svojo pesem. Vojno med južnoameriški državami je Zveza narodov prestala kot prvo preizkušnjo zelo slabo. Takrat je izgledalo, da se članice Zveze narodov, katerih večina, oziroma vsaj najmočnejše, se nahajajo v Evropi, dogodki v Južni Ameriki ne tičejo bodisi vsled prevelike oddaljenosti, bodisi vsled dejstva, da na eni kot drugi državi ostale članice Zveze narodov niso imele posebnega interesa. Res je tudi, da bi za preprečitev te vojne Zveza narodov morala investirati ogromne sile, kar je večini izgledalo kot nerentabilno delo. Vendar pa vidimo, da je bil s to vojno južnoameriških držav zrušen eden osnovnih temeljev Zveze narodov, zrušena je bila vera v njeno moč in avtoriteto.

Dogodki na Daljnem vzhodu so to kaj kmalu potrdili. Japonska, dasi sama članica Zveze narodov, je pogazila njena načela ter izvedla svoje imperijalistične načrte, zavedajoč se slabosti ženevske institucije. Za temi dogodki na Daljnem vzhodu, ki so bili že popolnoma očiten poraz ženevske ustanove, je izgledalo, da se Društvo narodov vse bolj omejuje le na evropski kontinent. Dokler ni vsaj posredno grozila Evropi vojna nevarnost, se je gledalo v Ženevi mesto, ki bo sposobno prihraniti vsaj Evropi večje pretrse. Najmočnejši stebri Društva narodov, evropske velesile, so imele — vsaj tako je izgledalo — preveč interesa na tem, da bi dovolile uničiti popolnoma prestiž Ženeve tudi v Evropi. Vedno bolj jasno pa se kaže, da je ženevska institucija postavljena na temelje, ki si jih niso osvojile njene članice brezpogojno, temveč le toliko, kolikor izpolnjujejo njih osebnostne interese, da pa je prvotna zamisel — kolektivna obramba miru in varnosti še daleč, daleč od velike večine članic Društva narodov.

Le tako je bilo mogoče, da je ta ženevska institucija, ki ima sicer na papirju vsa sredstva za obrambo miru, popolnoma brez moči proti poedinim svojim članicam, četudi gre za očitno kršenje podpisanega dogovora in se je to kršenje formalno in oficijelno v okviru pravil Društva narodov tudi ugotovilo.

Tako prihajamo, kakor vse izgleda, zopet v dobo novega iskanja sredstev za ohranjanje miru in varnosti. Društvo narodov bije te dni poslednji boj za dosedanj sistem varnosti in miru, pa tudi za svoj lastni obstoj. Po vseh dosedanjih izkušnjah in dokazih, ki nam jih je nudila Ženeva ves čas svojega obstoja, gledamo to poslednjo borbo z veliko skeptiko. Gotovo je, da je lepo število članic Društva narodov globoko zainteresirano na njegovem obstoju. Res pa je tudi, da so ravno te članice, to so predvsem male države, doprinesle največ žrtv za obstoj Društva narodov in veru, da jim bodo te žrtve v bodočnosti prinesle plačilo v obliki trdnega jamstva za njih mir in nemoten razvoj. Zadnje leto mednarodnega političnega življenja pa je ravno tem malim državam prineslo vse preveč razočaranj, da bi bile pripravljene še vedno z istim požrtvovanjem nositi vsa bremena te institucije. Vsled tega ne bi bilo čudno, ako bodo tudi te države skušale čim prej uredditi svojo varnost v okviru drugih sistemov, ki jim bodo vsaj v dogledni bodočnosti nudili pogoje za mirni razvoj.

Tako se nahaja danes Evropa v težkih krčih, ki pa končno vendar vodijo k nekemu ozdravljenju. V kakšnem pravcu pa bomo mogli to ozdravljenje pričakovati, nam bodo pokazali že bližnji dnevi, ko se situacija v Ženevi do konca razčisti.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Kraljev spomenik

Kot za Maribor, tako je bilo tudi za Ljubljano kot tretjo prestolnico naše države že takoj po strahotnem Marseju določeno, da mora dobiti padli Mučenik dostojen likovni spomenik, ki bo ohranil Njegov lik še poznim rodovom v živem, nikdar prenehajočem spominu. Sestavljen je bil odbor, ki je pritegnil vse kulturne in nacionalne organizacije in v tem odboru je bilo zopet sklenjeno, da mora dobiti blagopokojni kralj likovni spomenik na enem izmed najlepših prostorov Ljubljane. Ta prostor je tudi že določen, gre le še za način in obliko tega spomenika.

Vse je bilo v redu in nihče se ni protivil proti temu likovnemu spomeniku. Kar naenkrat pa je izbruhnila akcija in sicer na način, ki kaže, da je ta akcija organizirana, da je bil torej skovan nekje načrt, da se mora nabrati denar porabiti v druge svrhe. In tej akciji se je pridružila tudi »Slovenska akademska mladina«, ki je izdala poseben proglas na »Slovensko javnost«. In s tem proglasom se moramo nekoliko pobaviti, ker se nam zdi tipičen za razmere, v katerih živimo.

Če se slovenski akademiki postavljajo na stališče, da predstavljajo »vse naše ljudstvo«, »enodušno voljo naroda« in »vse naše javno mnenje«, zlasti pa »voljo tistih, ki so denar zbrali«, potem nas to ne razburja. Gre pač za mladostno prešernost in objestnost, ki vodi vedno do pretiravanja, kar pa pri mladini ni tragično. In naša »Slovenska akademska mladina« je v času po letu 1931, tolikokrat nastopila v imenu vsega ljudstva, vsega naroda, vsega javnega mnenja itd., da smo se na to že navadili, pa gremo vsled tega mirno preko tega.

V stvari sami pa izhaja slovenska akademska mladina s čisto napačnega stališča. Koliko stotisočev narodnega denarja je bilo potrošenih za spomenike Slovincem, ki so padli kot avstrijski vojaki v svetovni vojni. Marsikaj bi se dalo oporekati tem spomenikom, zlasti mi jugoslovnski nacionalisti bi imeli lahko gotove pomisleke, toda nismo jih izrekli, ker se nismo hoteli pregrešiti proti pieteti. Kajti pieteteta je bila oni povod, ki je ustvarjal pri toliko naših župnih cerkvah in na toliko naših pokopališčih več ali manj skromne spomenike onim svojem, ki so padli deloma celo v borbi proti lastnim bratom, ker so pač morali služiti črno-zolti habsburški monarhiji. Storili so svojo dolžnost, dali so svoja življenja, čeprav primorani, zato naj bodo njih imena vklesana v spomenike, za katere je zbiralo denar naše ljudstvo.

Ze po osvobojenju in ujedinjenju je bilo postavljenih v dravski banovini dovolj likovnih spomenikov, ki prikazujejo v kamnu ali bronu zaslužne Slovence. Ali se je do danes še kdaj oglasila »Slovenska akademska mladina« in apelirala na javnost, naj ne ustvarja mrzlih kamenitih spomenikov, marveč naj porablja denar za kulturne, socialne in karitativne namene? Ne bomo naštevati teh primerov, ker noco s tem v zvezi imenovati imen onih naših mrtvih, ki so si s svojim življenjskim delom pridobili pravico, da se jim izkaže narod hvaležne vsaj po njihovi smrti. Navajamo to samo kot dejstvo, iz katerega naj »Slovenska akademska mladina« sama napravi zaključek pa naj nato opraviči svoje današnje postopanje. Pri tem opravičevanju pa ne sme prezreti, da so bile tudi v času zbiranja prispevkov za te spomenike naše bolnice skrajno pomanjkljive in je naša knjiga gnila v vlažnih kletih.

Pa so še drugi viri, ki dobavljajo vsako leto ne samo na sto tisoče, marveč lahko rečemo na milijone denarja iz žepov našega naroda; Slovenska akademska mladina ve, da prispeva slovenski verniki sto in sto tisoče vsako leto za misijone v Afriki in Indiji, ve n. pr. da so bili pred kratkim poslani iz našega denarja nabavljeni zvonovi tja nekam v angleško Indijo, da bodo angleškim podnikom oznanjali blagovest. Zakaj se takrat ni oglasila ta naša »Slovenska akademska mladina«, zakaj takrat ni zakrčala na ves glas in protestirala proti temu res nepotrebnemu izvažanju domačih dobrin v ono tujino, kateri gospoduje nelzmerno bogata Anglija? Pa ne samo to. Je dovolj drugih zbirk, ki se vrše dan na dan po vseh naših cerkvah in župniščih za svrhe, ki ne leže na našem ozemlju in nima naš narod z njimi nobene direktne zveze. Odpustki? Ali se ne bi dalo doseči, da bi prejeli vsaj iste odpustke vsi oni, ki žrtvujejo za vseučiliško knjižnico ali moderno bolnico v Ljubljani? In ali bi se ne dalo s predpostavko teh odpustkov doseči, da bi se n. pr. za dobo 1—2 let vse te zbirke po naših cerkvah in župniščih vršile

v prid naših domačih, res življenjskih potreb? Če ne bi bilo mogoče, da bi šlo 100 % tako nabranega denarja v te naše, od »Slovenske akademske mladine« tako toplo in upravičeno zagovarjane svrhe, pa naj bi se doseglo vsaj to, da bi ostalo 50 % tega denarja pri nas doma in da bi se le ostalih 50 % izvozilo preko meje.

Vprašanje cerkva? Sedaj, ko so časi najhujši, ravno sedaj se vrše intenzivne zbirke denarja za zgradbo novih božjih hramov. Nimamo nič proti temu in do danes se nismo izrekli niti najmanjše besede proti takim zbirkam. Toda v zvezi s spomenikom moramo »Slovensko akademsko mladino« opozoriti tudi na te zbirke. Naj se vpraša sama, kaj je danes potrebnejše: Dostojno urejena bolnica ali pa nova cerkev v tem ali onem ljubljanskem predmestju. Pa naj si tudi izračuna, koliko je že bilo treba denarja in koliko ga še bo treba za te stavbe, ki so naposled — če sledimo stališču »Slovenske akademske mladine« — tudi le mrzel spomenik-kamen in prav nič drugega, če se ne upošteva ideja, kateri naj služi ta mrzli, kameniti spomenik.

Ideja? »Slovenska akademska mladina« smatra, da odgovarja ideji, za katero je živel, trpel in padel naš blagopokojni Kralj, le spomenik v obliki neke javne, kulturne ali karitativne ustanove, ki bo nosila Njegovo ime, ne pa spomenik v obliki mrzlega kamna. To je stvar okusa in o tem je težko razpravljati zlasti nam, ker vemo, da se bodo skušale za vsako ceno razlagati naše besede napačno, čeprav smo bili mi oni, ki smo v letu 1935. odločno protestirali proti postavitvi nove banske palače, dokler imamo v Ljubljani škandal, kot ga predstavlja naša splošna bolnica.

Je pa še nekaj drugega, kar očitno prezre »Slovenska akademska mladina« in to je čut dolžnosti in hvaležnosti, ki ga moramo imeti ravno mi Slovenci napram blagopokojnemu Kralju. Kje bi bili mi vsi skupaj, kje bi bila ljubljanska univerza in kje bi študirali danes oni, ki se toliko izprsujejo pod firmo »Slovenske akademske mladine«, da ni bilo blagopokojnega Kralja. Kot mlad prestolonaslednik, preskušeni v balkanski vojni, je moral iti na čelu srbske vojske v vsiljeno svetovno vojno. Kakšen je bil takratni položaj Srbije, tega »Slovenska akademska mladina« očitno ne ve. Izbrpana po težkih naporih tekom balkanske vojne je hotela živeti v miru in zaceliti svoje rane. Ko je morala zavrniti avstro-ogrski ultimati, če ni hotela postati samo še vazalka Dunaja in Pešte, je bila dejansko praznih rok. Njena vojska ni bila enotno oborožena, zaloge municije, zlasti topovske, so bile skoraj prazne, bila je brez zadostnih sanitetskih pripomočkov. In v takem stanju je šla v borbo napram nadmočnemu nasprotniku, ki ji je po svojih prvih uspehih preko Berlina ponudil poseben mir. Našli so se srbski parlamentarci, ki so zagovarjali sklep separatnega miru z Avstro-Ogrsko in Nemčijo kljub teritorialnim žrtvam, ki bi jih morala Srbija utrpeti v prid Ferdinandove Bolgarske. Rajnki kralj Peter I. in njegov Veliki sin, takratni prestolonaslednik in vrhovni poveljnik srbske vojske, blagopokojni Kralj Aleksander sta bila ona, ki sta odločno za-

vrnila možnost posebnega miru kljub grozečemu napadu s strani Bolgarske in sta šla še dalje, postavila sta kot končni cilj te legendarne borbe osvoboditev vseh Jugoslovenov. Prišla je Albanija, ves svet je bil prepričan, da je Srbija končno javno izbrisana iz zemljevida. Pa je bil zopet blagopokojni Kralj oni, ki je zbral ostanke srbske vojske, jih povedel na solunsko fronto ter tam na tujih, ne ravno gostoljubnih tleh vzdržal vsaj na videz poleg srbske vojske tudi srbsko državo in kljub naravnost obupnemu položaju zopet vojak med vojaki bodril svojo vojsko k borbi za osvobodjenje Srbije in osvobojenje in zedinjenje vseh Jugoslovenov.

Cemu bi se naštevati? »Slovenska akademska mladina« naj se vsaj enkrat globoko zatopi v vse te dogodke, v vse to snovanje in trpljenje blagopokojnega Kralja in naj sedi nekaj časa zamišljeno pred to krvavo zgodovino. Šele potem bo znala ceniti lik tega Velikana, šele potem bo mogla razumeti našo zahtevo, da mora ta Velikan dobiti v središču osvobojenih Slovincov svoj dostojni likovni spomenik. Naj gleda današnja mlada generacija in naj gledajo vsi poznejši rodovi sredi Ljubljane, lik Njega, ki je ustvaril to državo, ki je s svojim elanom in s svojo neupogljivo voljo prinesel svobodo tudi nam Slovincem, ki bi je sicer brez Njega vsaj v letu 1918. še ne bili dosegli. Mestna občina ljubljanska gradi krasno novo šolsko poslopje za Bežigradom, tam v bližini raste iz tal nova krasna gimnazija, ki jo gradi banovina. Te in še druge ustanove naj dobe svoje ime po blagopokojnem kralju, tudi bodoča bolnica naj bo Aleksandrova. Toda vse to ne zadošča, vse to ne more nadomestiti lika, ki mora stati sredi Ljubljane in bo tudi stal, pa naj bo to »Slovenski akademski mladini« prav ali ne. Pred tem vprašanjem se mora zaustaviti vsak teror, pa naj izvira iz navidezne še tako idealnih ozirav, to vprašanje je rešeno za nas, ki tudi predstavljamo če ne vsega našega ljudstva, če ne enodušne volje vsega naroda in če ne vsega našega javnega mišljenja, pa vsaj tolik del našega ljudstva, tolik del volje naroda, tolik del javnega mišljenja kot ga predstavlja »Slovenska akademska mladina«.

Ker nismo navajeni boriti se z anonimnimi letaki, smo povedali svoje mišljenje popolnoma odkrito in pred vso javnostjo, pripravljeni pa smo »Slovenski akademski mladini« povedati še druge prav interesantne struge, ki odvajajo leto za letom sto in sto tisoče denarja iz dravske banovine in se stekajo kot ogromna reka v žepe ljudi in institucij, ki nimajo za Slovence niti najmanjšega razumevanja, marveč Slovincem škodujejo, kjer in kolikor morejo. Če bi bila znala »Slovenska akademska mladina« na enako energičen način zajeti tekom zadnjih let, ko se bori tako odločno za ogroženo slovenstvo, vsaj del teh virov, potem bi imeli danes v Ljubljani vzorno javno bolnico z najmodernejšimi pripomočki in najboljšimi specialisti, potem bi stala že davno krasna vseučiliška knjižnica in bi se danes naša akademska mladina lahko pogovarjala o Izgraditvi vseučiliške četrti pod Tivolijem in ji ne bi bilo treba obravnavati problema kot je postavitev likovnega spomenika blagopokojnemu Kralju.

»Wasserkopf«

Dunaj kot izvor neprestanih političnih nemirov in finančnih skandalov, katerih število se je povečalo še z afero »Feniks«.

Jugoslovnski Lloyd, ki izhaja v Zagrebu, prinaša dne 3. aprila pod tem naslovom članek dr. Malinarja, predsednika Oblastnega odbora Narodne Odbrane v Zagrebu. Mi prinašamo le oni del članka, ki se nanaša na afero Feniks.

Minula je brezglava inflacijska doba in vsak je bil prepričan, da pride tudi v Avstriji do nekega reda. Vendar o tem ne more biti govora! Stara finančna »slamperija« je prešla iz velike na malo Avstrijo in tako so propadle do sedaj milijardne vrednote avstrijske in tuje imovine. Po polomu Centralne hranilnice je prišla afera Bodenkredit Anstalta, za tem škandal Amstelbanke, potem silni polom Kredit Anstalta, pri katerem je bila naravnost uničena avstrijska narodna lastnina, a sedaj zopet škandal in polom zavarovalne

družbe »Feniks«. Vse te afe, polomi in skandali so prizadeli tudi našo zemljo in naše gospodarstvo. To so zakrivila naši »finančno-ekonomski geniji«, »velikopotezni ljudje«, »štromani« in drugi z računanjem brez dela prisluženi dohodkov prezaposleni ljudje.

Karakteristično je za vse te skrahirane avstrijske institucije, da so moralno in materialno ozko povezane s habsburško dinastijo, politiko avstrijskih vlad in njenih vladajočih klik, formacij in zarotniških band. To, kar so ti zavodi dobivali oziroma izveliki iz inozemstva, seveda tudi iz naše zemlje, je služilo do poloma znani nam neprijazni avstrijski politiki in propagandi, a po polomu je vršilo isto nalogo s tem, da je podkopavalo naše gospodarstvo in njega neodvisnost. Zalostno je le to, da so tudi gotovi naši visoko stoječi ljudje dajali tem skandaloznim poslom na razpolago svoja imena in svojo avtoriteto!

Najnovejši škandal z zavarovalnim društvom Feniks bo očitno najbolj ka-

rakterističen za avstrijski »Wasserkopf«, njegove odnose napram sosedom in politiko avstrijskih državljanov. Danes je že jasno, da gre za izgubo skoro dveh in pol milijard dinarjev, ki pa ne bo padla samo v breme Avstrije... Kakor se čuje, bo s tem polomom posebno blagoslovljeno najnovejšo avstrijsko-čehoslovaško prijateljstvo. Zvezni komisar, znani vodja dunajske legitimistične »Rajhsposchte« — prijatelj, zaščitnik in zaveznik Perčevića in Sarkotića — Adam, je govoril dne 31. marca t. l. v radiu ter skušal oškodovanim Avstrijcem omehčati srca z odkrito izjavo, da sta »Feniks« in njegov misteriozno upokojeni »genij« in generalni direktor dr. Berliner odvajala denar, ki je tej zavarovalni družbi dotekal iz Avstrije in inozemstva, za razne avstrijske politične smeri in da je na ta način prišlo do izgube 250 milijonov šilingov!

Dalje je izjavil zvezni komisar Adam, da potolaži Avstrijo, da Avstrija ni in tudi ne bo prevzela nikakih garancij napram inozemskim zavarovancem. Adam je govoril resnico, kajti znano je, da je bil dr. Berliner najmočnejša finančna pomoč »avtoritativnim« režimom v Avstriji, ker je »Feniks« z ogromnimi vsotami sodeloval pri vseh avstrijskih notranjih posojilih, poleg tega pa obilno podpiral legitimistične prve, politične smeri in organizacije (Heimwehr), katerim je bil poleg Schuschniggja in kneza Starhemberga duša ravno glasoviti komisar Adam! Zato je bil pogreb dr. Berlinerja naravnost sijajen ter je dobil s prisostvovanjem avstrijske vlade in aristokracije značaj nacionalnega žalovanja...

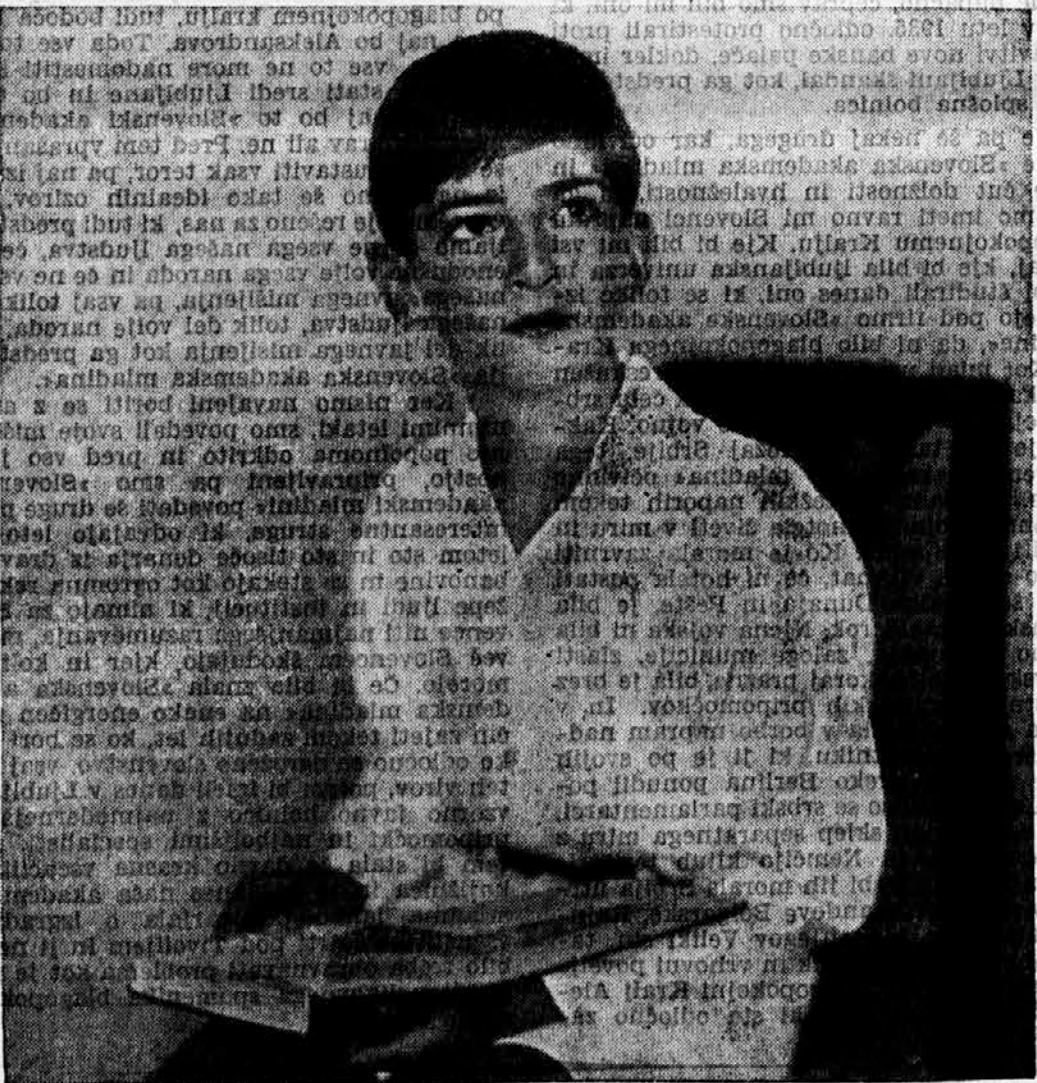
O pustolovskih in opasnih finančnih transakcijah genijalnega hohštaplerja in generalnega direktorja »Feniksa« dr. Berlinerja se je govorilo že 5 do 6 let in stalno se je opozarjalo, da se njegovi posli ne bodo končali dobro. Prav tako se je govorilo o tesnih zvezah »Feniksa« z avstrijsko politiko, posebno ono, ki je naperjena naravnost proti Jugoslaviji. Že leta 1928. je znani, stari publicist g. Dragiša Lapčević v sarajevski »Jugoslovenski pošti« pisal o vlogi avstrijskih zavarovalnih družb, subvencioniranju habsburške propagande in njene organizacije »Heimwehra«. V tem svojem članku je dobesedno rekel sledeče: »Dunajske zavarovalne družbe, posebno one, ki vzdržujejo Heimwehr in kojih delnice so predvsem v posesti habsburške hiše, sku-

šajo izvelič iz Jugoslavije čim več denarja, da ga stavijo na razpolago Heimwehru.« Da je trditev Dragiša Lapčevića, ki jo je izrekel pred desetimi leti, pravilna, to je potrdil sedaj glasoviti komisar Adam v zgoraj omenjenem radijskem govoru. Znano pa je tudi, da je bil dvorni svetnik in referent za privatno zavarovanje pri zveznem kancelarstvu dr. Heinrich Oschner, ki je te dni napravil samomor, odličan član Heimwehra, intimus kneza Starhemberga in odličan pristaš Habsburžanov. Radi tega je bilo tudi njegovo nadzorstvo nad »Feniksom« tako, da je mogel dr. Berliner delati z milijardnimi premijskimi rezervami, kar je hotel.

Svicarski, francoski, angleški in nemški listi se bavijo obširno s Fenikovim skandalom, oni celo pišejo, da bo nastala iz tega dunajska afera a la Stavijski. Čehoslovaška vlada je že poslala na Dunaj svoje delegate, da rešijo, ako je to še mogoče, interese svojih sodržavljancev. Pri nas je beograjska direkcija za Jugoslavijo podala samo izjavo, da jugoslovenski zavarovalnici ne bodo trpeli škode. Iskreno želimo, da je temu tako, vendar samo ta izjava niti od daleč ne zadostuje. Naša javnost, naši interese zahtevajo močne garancije za svojo varnost — garancije, ki morajo biti potrjene od onega uradnega mesta, ki ima pravico kontrole in vpogleda v vse finančne in imovinske prilike direkcije »Feniksa« za Jugoslavijo. To je tembolj potrebno, ker gre tu za kakšne četrt milijarde dinarjev, ki so jih nahranili jugoslovenski državljani, kar za naše težke finančne in gospodarske prilike niso mače solze. Zato zahtevamo, da se s čistimi računi pomirijo tisoči vznemirjenih jugoslovenskih državljanov.

Kralju Petru II.

Rasti, Mladiko naša,
Uprkos sitnih zlotvora,
Ubica i ljudomora!...
Dorasti do hata krilata
I snažnom rukom
Prigri sva Tri Brata,
Tri gorostasna Stuba
Grandiozna Duba...
Čuvaju te zmajevi luti:
Vojvode, dženerali,
Kaplari, regnuti,
I narod cio, cio,
Što ga Tvoj
Veliki Otac ujedini.
Laž je da si Ti sirak,
Siroče i nejuko mome!
Ne, Ti si gorski soko,
Koji krstari visoko,
Krilima nebo dira
I nosi grančicu mira;
Junačan ko Tvoj
Orijas-Predak,
Što ljuti bi boj
I ropstva oslobodi
Narod svoj.

Rasti, Mladiko naša,
Uprkos oluja i bura;
Od svih gorkih časa,
Od teških i kobnih ura,
Branice Te Veliki Bog
I ljubav naroda Tvog.
Bdi budna straža na kapije,
Strepe krvopije
Od mača oštra
Mlade Boginje Jugoslavije;
Sunce vječne ljubavi grije
Mladoga Petra,
Kralja i Cara Jugoslavije.

Rasti, rasti naš Orle Krilati
Uz kaljeno Tvoje Čedne Mat,
Što Te čuva ko oka zenicu,
Nek Bog čuva Kralja i Kraljicu,
Dugo ljeta, da im loza sveta,
Na Balkanu caruje i cvjeta,
Vlada, sudi, dokle traje ljudi!...

Zagreb, 1936.

Mičun M. Pavičević.
(Iz Narodne Odbrane.)

Po naši zemlji

MI IN MLADINA

■ Vsak pokret, vsaka stranka skuša pritegniti v svoje vrste in prepojit s svojo miselnostjo predvsem mladino. Da so se posvetili temu poslu tudi jugoslovenski nacionalisti, je torej popolnoma naravno, to tembolj, ker se starejša generacija jugoslovenskih nacionalistov dobro zaveda, da je tudi ona še samo prehodni člen v razvoju, ki sega od Kosovega polja preko stoletij suženstva, Karadjordja, Balkanske in svetovne vojne ter preko I. XII. 1918 in 6. I. 1929 do danes, pa še vedno ni zaključen. Sedanja mlada generacija bo doživela zaključek tega razvoja in bo morala igrati pri pripravljanju in izvijanju tega zaključka odločilno vlogo kot sotrudnica in glavna opora našega mladega Kralja.

Narodna Odbrana je postopala pri snovanju svojih mladinskih sekcij skrajno previdno, ker niti ni želela imeti v teh sekcijah zbrane prevelike mase mladih nacionalistov, kajti vsaka masa vsebuje že samaposebi kal neenotnosti in razdora. Poleg tega ni hotela NO spravljati zlasti učence se mladine izpod 21. leta v kakršenkoli konflikt s pristojnimi oblastmi, ki so še par let sem točno poučene, da obstajajo mladinske sekcije NO in da se zbirajo v teh sekcijah mladi jugoslovenski nacionalisti.

NO tega nikomur ni skrivala in ni imela doslej še nikjer širom države nobenih težkoč. Bila je ponosna na priznanje, katero je doživela ponovno za to svoje nesebično delo med našo mladino, in sicer priznanje osebnosti, ki stoje visoko nad dnevnim politiko in so zelo daleč od vsakega partizanstva. Kako tudi ne, saj se uveljavljajo danes med našo mladino vsi moški vplivi in dobro vemo, kam so ti podtalni vplivi že zavedli znaten del naše mladine in kam jo zavajajo danes.

Če smejo razne nezakonite organizacije vršiti svoje delo tajno, če smejo razne več ali manj poklicane institucije in organizacije pritegovati mladino v svoje območje in pod svoj vpliv, sme storiti to tudi NO, kajti ona dela to javno in zasleduje pri tem le cilje, ki so izraženi v manifestu od 6. I. 1929, v ustavi od 3. IX. 1931 in — če hočete — tudi v programih onih političnih strank, ki stoje na stališču ne samo državne, marveč tudi narodnega edinstva. Razumljivo NO ne more zato, če je ona v izvajanju in zasledovanju teh ciljev bolj iskrena in dosledna kot pa morda kaka »jugoslovenska« politična partija.

CUDNO CUDO

■ Marsikdo mame danes s svojo glavo, ker se ne znajde v današnjem položaju. Eni obupujejo in hočejo opustiti vsako nadaljnje delo, drugi študirajo in sede zamisljeni pred problemi, ki se pojavljajo neprestano pred njimi. Niso še doumeli in prestudirali enega, že jim prileti na mizo drugi, še težji in še bolj kompliciran. Tretji zopet žive lahkomišelnost tja v en dan in si mislijo, da bo že kako, ker itak Bog čuva Jugoslavijo in ni treba, da bi jo čuvali tudi mi.

Ko človek tako razmišlja, mu pride na um nehoče primer, ki ga doživljamo na kmeth v tej, v mestih pa v drugi obliki.

Kmetu zbolí njegova edina kravica. Teče po živinozdravniku, ravna se po njegovih navodilih, daje kravici predpisana zdravila, toda kravica hira in hira in daje vedno manj mleka. Gre k drugemu živinozdravniku, plača nov račun in daje nova zdravila, toda živinca je vsak dan slabše. V skrajnem obupu gre do zadnjega padarja in poskusi še po tem padarju predpisana sredstva. Zakaj? Učeni gospodje mu niso mogli ozdraviti kravice z umetnimi in dragimi zdravili, morda mu jo bo pa ozdravil padar z naravnimi sredstvi. Če pa tudi ta ne bo pomagal, potem itak ni več pomoči.

Ugledna dama ali ugleden gospod v mestu zbolí in gre od zdravnika do zdravnika. Vsak mu konstatira drugo bolezen, vsak mu zapiše druga zdravila, vsak mu predloži drugačen račun. Vsi ti zdravniki se sestanejo na konzilij, pa tudi vsi skupaj ne najdejo pravega vzroka bolezni in tako se čuti bolnik izgubljenega. Pa mu pove dober prijatelj ali dobra prijateljica za padarja ali padarko, ki zdravi na čisto svojevrsten način in dosega čudovite uspehe. Razum in inteligenca se uprata, ali v skrajnem obupu gre bolnik, če ne javno, pa skrivaj k padarju in golta še tako ogabna zdravila, ki mu jih je zapisal padar.

Tako živimo danes prav za prav mi vsi. Zaletavamo se od leve na desno, naprej in nazaj, iščemo leka in izhoda, pa ga ne najdemo. Obiskujemo zdravnike, ki so nam radi na razpolago in nas lepo tolažijo s kopicco učenih besed in še učenejših receptov, ki so nam sicer nerazumljivi, pa jih razumemo šele potem, ko so ostali kljub dragemu plačilu brezuspešni. Koliko je že bilo zdravnikov, ki so lečili ali vsaj hoteli lečiti telo našega naroda, so pisali recepte, dajali injekcije in obljubljali čudeže, pa smo doživeli le to čudno čudo, da je zdravnik postajal vedno okroglejši, pacient pa vedno bolj šibak. Če je narod obupal nad temi zdravniki in se obupan ozira po padarjih, kdo bi mu zameril! Kdor se potaplja, grabi za vsako bliko, življenjski nagon mu ne da miru in ga tira do najobupnejših poskusov. Kakor dvomimo, da bodo padarji uspeli, pa vendar iskreno rečemo, da bomo v svoji nesebičnosti najbolj srečni, če uspejo vsaj oni. Blagoslovljajmo bomo vsako roko, ki bo prinesla trajnega leka

našim bolnim razmeram, pa naj pripada ta roka temu ali onemu zdravniku, temu ali onemu padarju. Če pa ne bo pomagal en padar, naj stvorijo »Udruženje padarjev«, morda se bo temu udruženju posrečilo najti ono sredstvo, ki bo toliko ojačilo zdrave sokove v telesu našega naroda, da bo moglo potem samo odstraniti vse, kar je nezdravega in bo lahko zacelilo one težke tvore, ki so se pojavili na njem vsled dosedanjega čisto napačnega zdravljenja.

MARIBORSKA AFERA

■ V mariborski železniški delavnici odkrita tatvina, s katero je država oškodovana za okoli 3 milijone dinarjev, je predmet splošne pozornosti naše javnosti v vsej državi. Preiskava je sicer še v teku, vendar so glavni obrisi cele afeze že danes precej jasni. Predvsem je treba ugotoviti, da je bila tu po sredi izborna organizacija, ker le na ta način je bilo mogoče delavcem odnesti iz delavnice tolike količine bele kovine. To je treba podčrtati in želeli je, da se bo preiskava gibala predvsem v tej smeri ter bo oblast brezobzirno segla po vseh krivcih. Jasno je, da so bili delavci tu le bolj ali manj slepo orodje v rokah »strokovnjakov«, ki morajo imeti s takim in sličnim delom pač dovolj prakse. Gotovo je še preuranjeno tekom preiskave iznašati imena vseh, ki se pojavijo v tej preiskavi krivi ali nekrivi. Pričakujemo pa — in to v interesu brezobzirnega zatiranja brezvestnega oškodovanja državne lastnine, ki se pri nas vrsti v raznih aferah tako rekoč periodično — da se pribije pred vso javnostjo na sramoten oder vsakogar, kdorkoli je imel najmanj posla s to afero, poleg tega, da prejmejo pred sodiščem zasluženo kazen. Pravici ne bi bilo zadoščeno, če bi bili kaznovani le delavci, dočim bi se tvrdilo, ki so iz Maribora prejemale belo kovino, iz cele afeze izmuznile.

CUDNI NAZORI

■ Neki list, ki si skuša nadevati strogo proletarsko obeležje, priobčuje iz tujega jezika prevajan roman, ki po našem mišljenju pač ni vreden tega truda. Dokaz temu naj bo v sledečih vrsticah, ki jih navajamo doslovno. Avtor je tu prikazal svoje pojme o časti takole:

»Čast se samo tam razvije in ohrani, kjer ni treba stradati; kajti čast se ravna po kosilih, ki jih použiješ, po tistih, ki si jih želiš in po tistih, ki jih nimaš. Zato pa so na svetu tudi trije glavni razredi in trije različni pojmi o časti.«

Prepuščamo našemu delavcu, da sam sodi tako mišljenje o časti. Prepričani smo, da je v našem človeku čut časti nekaj drugega in svetjega kot skleda krompirja. S takim pojmovanjem časti se skoro gotovo tudi ne strinjajo izdajatelji lista, ki je vse preveč borben in gradi svoje vrste predvsem na samozavesti delavca, oziroma delavski samozavesti, ki pa bi bila sila šibka, če bi jo spremljalo tako pojmovanje časti. Vsled tega je pač treba malo paziti, kaj se servira svojim čitateljem, posebno pa, ker se s takim pisanjem rušijo temelji, na katerih sloni brez izjeme vsako gibanje.

KAJ PA TO, POMENI?

■ »Berliner Tageblatt« z dne 8. aprila t. l. je priobčil aboten napad na slovenski življenj v Jugoslaviji ter prikazuje nemško manjšino kot trpečo rajo, ki tvori prav za prav še sedaj z »Windischerji« na tako zvanem Spodnjem Štajerskem veliko večino. V svoji preteklosti se je »Berliner Tageblatt« večkrat povzpela do gorostasnih falzifikatov v svoji gonji proti Jugoslaviji, posebno pa nam Slovencem. Po kratki pavzi, ki je gotovo blagodejno vplivala na medsebojne odnose Reicha in Jugoslavije, pričneta zopet s svojimi starimi metodami ter priobčuje že davno ovržene bajke o neki posebni »vindišarski« rasi nemškega porekla v naših krajih, ki naj bi obstajala poleg slovanskega življa in peščice — v naše kraje importiranih — Nemcev.

Dokazovati na tem mestu nismo sila, kaj trditve bi bilo brezplodno delo, ker si je »Berliner Tageblatt« že davno sam na jasnem o resničnem stanju. Važnejše za nas bi bila ugotovitev, zakaj ravno sedaj, ko so avstrijski listi pričeli bruhati ogenj in žveplo na nas, tudi »Berliner Tageblatt« pričneta s svojim napadom. Način sistematičnega izvajanja tega napada je že sam zadosten dokaz, da gre tu za organizirano in dobro pripravljeno akcijo proti nam. Prepričani pa smo tudi, da rajhovski listi danes niso v stanju postati čez noč zaveznički dunajskih židovskih redakcij in da so poslednje iskale svojega zaveznika na naših tleh. Za danes naj zadostuje ugotovitev, da so nam poznani krogi, ki so zunanje-politične dogodke zadnjih dni pozdravili z velikim veseljem in upanju, da se bližajo zopet stari časi. Znano nam je tudi, da so ravno ti krogi v precej tesnih zvezah s prijatelji »Berliner Tageblatta«. Ta gospoda se zelo neprevidno igra z ognjem in svarimo jo, naj pazi, da si ne opeče prstov. Kadar bodo padale batine, bo prepozno in tudi ne bo nobene razlike med suknjami!

Kupuj domače blago!

Ureja odbor. — Odgovarja in izdaja za Narodno obrambno tiskovno zadrugo, r. z. z. o. z., Miroslav Matelič. — Tiska: tiskarna Merkur (predstavnik Otmar Mihalek). Vsi v Ljubljani.